

2023/2076(INI)

18.7.2023

JELENTÉSTERVEZET

a szomszédos országokkal való határokon átnyúló együttműködés jelenlegi és jövőbeli kihívásairól
(2023/2076(INI))

Regionális Fejlesztési Bizottság

Előadó: Daniel Buda

TARTALOM

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY	3
INDOKOLÁS.....	9

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

a szomszédos országokkal való határokon átnyúló együttműködés jelenlegi és jövőbeli kihívásairól (2023/2076(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 3. cikkére és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 4., 162., 174–178. és 349. cikkére,
- tekintettel az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletre¹,
- tekintettel az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1058 európai parlamenti és tanácsi rendeletre²,
- tekintettel az Európai Regionális Fejlesztési Alap és külső finanszírozási eszközök által támogatott európai területi együttműködési célkitűzésre (Interreg) vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1059 európai parlamenti és tanácsi rendeletre³,
- tekintettel az 1303/2013/EU és a 223/2014/EU rendeletnek az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) tekintetében történő módosításáról szóló, 2022. április 6-i (EU) 2022/562 európai parlamenti és tanácsi rendeletre⁴,
- tekintettel az európai területi együttműködési csoportosulásról szóló, 2006. július 5-i 1082/2006/EK tanácsi rendeletre⁵,
- tekintettel a határokon átnyúló összefüggésben jogi és közigazgatási akadályok felszámolására irányuló mechanizmusról szóló, európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló, 2018. május 29-i bizottsági javaslatra (COM(2018)0373),
- tekintettel a Bizottság „A növekedés és a kohézió előmozdítása az EU határrégióiban” című, 2017. szeptember 20-i közleményére (COM(2017)0534),
- tekintettel az „Iránymutatások a COVID-19-válság összefüggésében folytatott határokon átnyúló egészségügyi együttműködésre irányuló uniós sürgősségi

---

¹ HL L 231., 2021.6.30., 159. o.

² HL L 231., 2021.6.30., 60. o.

³ HL L 231., 2021.6.30., 94. o.

⁴ HL L 109., 2022.4.8., 1. o.

⁵ HL L 210., 2006.7.31, 19. o.

- segítségnyújtásról” című, 2020. április 3-i bizottsági közleményre⁶,
- tekintettel az európai oktatási térség 2025-ig történő megvalósításáról szóló, 2020. szeptember 30-i bizottsági közleményre (COM(2020)0625),
  - tekintettel a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról az Unióban: a 8. kohéziós jelentésről szóló, 2022. szeptember 15-i állásfoglalására⁷,
  - tekintettel a lemaradó uniós régiókról szóló, 2018. március 13-i állásfoglalására⁸,
  - tekintettel az EU határrégiói növekedésének és kohéziójának előmozdításáról szóló, 2018. szeptember 11-i állásfoglalására⁹,
  - tekintettel a Régiók Bizottsága „Európa jövőképeről: A határon átnyúló együttműködés jövője” című, 2021. október 29-i állásfoglalására¹⁰,
  - tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,
  - tekintettel a Regionális Fejlesztési Bizottság jelentésére (A9-0000/2023),
- A. mivel az EU szomszédos régiókkal folytatott együttműködési programjai 184 régióra, 33 országra és 260 millió lakosra terjednek ki;
- B. mivel az EUMSZ 8. cikke úgy rendelkezik, hogy az Unió a vele szomszédos országokkal különleges kapcsolatokat épít ki a jólét és a jószomszédi viszonyok egy olyan térségének létrehozása céljából, amely az Unió értékeire épül, és amelyet az együttműködésen alapuló szoros és békés kapcsolatok jellemeznek;
- C. mivel a határokon átnyúló együttműködés hozzájárul a fenntartható fejlődéshez az EU külső határai mentén, és kezeli a közös kihívásokat;
- D. mivel a jelenlegi geopolitikai helyzet azt mutatja, hogy az EU külső határain fekvő régiókban fontos a stabilitás;
- E. mivel a Covid19-világjárvány és Oroszország Ukrajna elleni agressziója alapvető hatással volt az Európai Szomszédosági Támogatási Eszköz által támogatott valamennyi határokon átnyúló együttműködési programra (ENI-CBC), köztük Oroszországra és Belaruszra, és jelentős hatással volt a 2021–2027-es időszakra javasolt programok felére;
- F. mivel az észak-afrikai törékeny politikai és biztonsági helyzet és a migrációs válság rávilágít az együttműködés szükségességére a Földközi-tenger medencéjében;

Az Interreg NEXT programokkal kapcsolatos általános megfontolások

---

⁶ HL C 111. I, 2020.4.3., 1. o.

⁷ HL C 125., 2023.4.5., 100. o.

⁸ HL C 162., 2019.5.10., 24. o.

⁹ HL C 433., 2015.12.23., 24. o.

¹⁰ HL C 440., 2021.10.29., 6. o.

1. üdvözli az Interreg NEXT programok és az Interreg programok összehangolását, mivel ez egyszerűsítheti az eljárásokat, fokozhatja a programok közötti szinergiákat és növelheti az európai beruházások hatékonyságát;
2. hangsúlyozza az Európai Unió pénzügyi megerősítésének fontosságát; üdvözli a harmadik országok nagyobb elszámoltathatóságát a magánszektorbeli kedvezményezettekkel szembeni visszafizettetések tekintetében;
3. üdvözli az irányító hatóságok azon lehetőségét, hogy elektronikus úton továbbítsák az adatokat a Bizottságnak, ugyanakkor rámutat arra, hogy a gyakoribb adattovábbítás növelheti a bürokráciát;
4. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a nagy infrastrukturális projekteket a továbbiakban nem kell a Bizottságnak jóváhagynia;
5. üdvözli a nagy infrastrukturális projektek uniós finanszírozására vonatkozó korlátozás megszüntetését, és úgy véli, hogy az infrastruktúra-fejlesztés hozzájárul a határokon átnyúló régiók társadalmi-gazdasági növekedéséhez;

Határokon átnyúló együttműködés a keleti szomszédsággal

6. üdvözli az Oroszországgal és Belarusszal folytatott határokon átnyúló együttműködés felfüggesztését, valamint a pénzeszközök átirányítását Ukrajnába és a Moldovai Köztársaságba;
7. felszólít arra, hogy a határokon átnyúló programokból származó finanszírozást használják fel a közlekedési infrastruktúra fejlesztésére, beleértve az Ukrajnával való vasúti összeköttetéseket is, az áruk és a gabona áramlásának egyszerűsítése érdekében, az élelmezésbiztonság biztosítása érdekében;
8. elismeri a helyi kultúra előmozdításának és az örökség megőrzésének fontosságát; felhív azonban további infrastrukturális projektek ösztönzésére, amelyek hozzájárulnak a régiók összeköttetéséhez;
9. helyteleníti az ukrajnai otthonok és infrastruktúra lerombolását; hangsúlyozza a határokon átnyúló együttműködési programok és az új európai Bauhaus aktív szerepét a háború utáni fenntartható újjáépítésben;
10. helyteleníti az energiaforrások politikai nyomásgyakorlás eszközeként való használatát; kéri a finanszírozás növelését az energiahatékonyság fokozása és az Oroszországtól való függőség csökkentése érdekében;
11. üdvözli az arra vonatkozó eljárásokat, hogy Ukrajnát felvegyék az URBACT európai területi együttműködési programba, valamint hogy Ukrajna és a Moldovai Köztársaság megfigyelő tagként csatlakozzon az Európai Területfejlesztési és Kohéziós Megfigyelőhálózathoz (ESPON);

Tengermedencékkel kapcsolatos együttműködés

Fekete-tengeri medence

12. hangsúlyozza a megnövekedett pénzügyi támogatás fontosságát, tekintettel a Fekete-tenger biztonsági kihívásaira;
13. kiemeli a fekete-tengeri energiaforrásokban rejlő lehetőségeket, amelyek hozzájárulhatnak az Európai Unió fenntartható energetikai jövőjéhez;
14. úgy véli, hogy az Interreg NEXT „Fekete-tenger medencéje” programnak elő kell segítenie a fenntartható gazdasági fejlődést és a közös erőforrásokkal való hatékony gazdálkodást;
15. felszólít a fekete-tengeri kikötők és a kapcsolódó infrastruktúra korszerűsítésére, bővítésére és a meglévő közlekedési csomópontokkal való összekapcsolására, különösen a TEN-T folyosókkal való összekapcsolására;
16. felszólít a Fekete-tenger térségére vonatkozó koherens stratégia elfogadására, valamint a 2021–2027 közötti időszakra szóló „Duna” programmal való szinergiák kialakítására;

Földközi-tengeri medence

17. üdvözli, hogy az Interreg MED programokban részt vevő országok száma várhatóan növekedni fog;
18. javasolja a meglévő alapok összehangoltabb és hatékonyabb felhasználását a Földközi-tenger medencéje versenyképességének növelése érdekében, a környezetvédelmi szabályok tiszteletben tartása mellett;
19. úgy véli, hogy a határokon átnyúló programoknak aktív szerepet kell játszaniuk a migrációs áramlások kezelésében és a befogadás előmozdításában a Földközi-tenger mindkét partján;
20. elismeri a kutatás és az innováció kulcsfontosságú szerepét a természeti katasztrófák kockázatának megelőzésében, a fenntartható vízgazdálkodásban és a CO₂-kibocsátás csökkentésében;
21. hangsúlyozza, hogy a megújuló energiaforrások potenciáljuk ellenére nagyrészt kiaknázatlanok maradnak;

Kihívások a határokon átnyúló együttműködés területén

22. megjegyzi, hogy az eltérő jogi és intézményi keretek további akadályokat gördítenek a projektek végrehajtása elé;
23. megjegyzi, hogy a nyelvi akadályok növelik az adminisztratív terheket;
24. hangsúlyozza, hogy az államok között összeférhetetlenség áll fenn a hatóságok hatáskörei, valamint a regionális hatóságok gyakori változásai tekintetében, amelyek késedelmeket okozhatnak;
25. megjegyzi, hogy a programnak az egyes részt vevő államok egyedi igényeihez és sajátosságaihoz való hozzáigazítása további erőfeszítéseket tehet szükségessé;

26. megjegyzi, hogy a Covid19-világjárvány kedvezőtlen hatást gyakorolt a határ menti régiókra, és befolyásolta a jelenlegi programok és projektek végrehajtását;

Határokon átnyúló együttműködési lehetőségek

27. hangsúlyozza, hogy a szomszédos országokkal folytatott határokon átnyúló együttműködés kiemeli az államok és társadalmak rezilienciájára irányuló beruházások szükségét;
28. úgy véli, hogy ez jelentősen hozzájárul a helyi demokrácia és a partnerországok adminisztratív kapacitásainak megerősítéséhez;
29. hangsúlyozza, hogy a programok lehetőséget kínálnak a párbeszédre számos érdekelt féllel: a civil társadalommal, a helyi hatóságokkal és a magánszektorral;
30. megjegyzi, hogy a határokon átnyúló együttműködés hozzájárul a regionális egyenlőtlenségek csökkentéséhez és a területi kohézió előmozdításához, valamint a mobilitáshoz és az összekapcsoltsághoz;
31. kiemeli mind az immateriális előnyöket, például az intézményi kapacitásépítést, mind az infrastruktúra fejlesztéséhez kapcsolódó kézzelfogható előnyöket;

Szakpolitikai ajánlások

32. azt ajánlja, hogy a kettős finanszírozás elkerülése érdekében fokozzák a projektek közötti komplementaritást, és hangsúlyozza, hogy szinergiára van szükség más, földrajzilag és tematikailag átfedő politikákkal;
33. javasolja a hozzáadott társadalmi értékkel rendelkező európai uniós pénzügyi eszközök előmozdítását annak érdekében, hogy növeljék az Európa előnyeivel kapcsolatos tudatosságot;
34. felhívja a Bizottságot, hogy jelentősen egyszerűsítse az eljárásokat, és hangsúlyozza, hogy ezeknek elég rugalmasnak kell lenniük ahhoz, hogy megfeleljenek a határokon átnyúló területek valós igényeinek;
35. hangsúlyozza, hogy a regionális és helyi hatóságokat be kell vonni a projektek végrehajtásába; felszólít az erre vonatkozó iránymutatások kidolgozására is;
36. felszólítja a Bizottságot, hogy javítsa a társhatóságok azon képességét, hogy hozzáférjenek az európai finanszírozáshoz;

o

o o

37. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának, valamint a

tagállamok nemzeti és regionális parlamentjeinek.

INDOKOLÁS

Ez a saját kezdeményezésű jelentés (INI) az Európai Számvevőszék különjelentése¹ nyomán készült, amely megállapította, hogy a szomszédos országokkal folytatott határokon átnyúló együttműködés értékes támogatást nyújtott, de rámutatott arra, hogy a programok késve indultak, emellett a más uniós finanszírozású programokkal való komplementaritásuk mértéke sem elégséges. A saját kezdeményezésű jelentés az uniós tagállamok és a szomszédos régió közötti, az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), a Szomszédos, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (NDICI) és az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA) által társfinanszírozott határokon átnyúló együttműködésre vonatkozik, mivel Törökország részt vesz az Interreg NEXT MED és az Interreg NEXT „Fekete-tenger medencéje” programokban.

A határokon átnyúló együttműködés az EU szomszédos politikájának kulcsfontosságú eleme, amely előmozdítja az uniós országok és a szárazföldi vagy tengeri határral rendelkező szomszédos országok közötti együttműködést. A határokon átnyúló együttműködés hozzájárul a fenntartható fejlődéshez az EU külső határai mentén, és segít az életszínvonalbeli különbségek csökkentésében, valamint a közös kihívások kezelésében.

A határokon átnyúló együttműködési programok releváns és értékes támogatást nyújtottak a régióknak a határok mindkét oldalán. Ez a jelentés egyaránt szemlélteti a közös munka előnyeit és kihívásait. Kiemeli továbbá az Európai Unió szerepét a határ menti régiók fejlesztésében.

A jelentés reflektorfénybe helyezi az ukrajnai drámai fejleményeket követően kialakuló, határokon átnyúló együttműködést. Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúja és Belarusz ezen agresszióhoz nyújtott támogatása jelentős zavart okozott az Ukrajnával, Moldovával, Oroszországgal és Belarusszal közös ENI-CBC programok végrehajtásában. A Bizottság felfüggesztette az Oroszországgal és Belarusszal kötött összes finanszírozási megállapodást, ami azt jelenti, hogy az ellenségeskedések kezdetét követően nem teljesíthetők kifizetések az oroszországi és belarusz partnerek számára. Uniós szinten enyhítő intézkedéseket fogadtak el a „végrehajtási zavarokat” tapasztaló programok sajátosságainak meghatározása érdekében, lehetővé téve ezáltal, hogy ezek a határokon átnyúló programok kizárólag a tagállamok területén folytatódjanak.

A Covid19-világjárvány egyes projektek törléséhez vagy késedelméhez is vezetett. Mivel a világjárvány miatt bevezetett korlátozó intézkedések súlyos következményekkel jártak a határokon átnyúló régiókban, a projektek végrehajtása gyakran egyenetlen volt, és a határidőket elhalasztották.

Az előadó egy 7 fejezetre osztott saját kezdeményezésű jelentés elkészítését javasolja, amely a határokon átnyúló együttműködés legfontosabb jellemzőit kívánja bemutatni a legutóbbi események fényében.

A jelentés az Interreg NEXT programok és az ENI-CBC programokhoz képest bekövetkezett

---

¹ <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/cross-border-27-2022/en/index.html>

főbb változások néhány kulcsfontosságú jellemzőjének bemutatásával kezdődik, mint például az eljárások egyszerűsítése az Interreg NEXT programok és az Interreg programok összehangolása révén.

Az előadó kiemeli a keleti szomszédsággal való együttműködéssel kapcsolatos konkrét kérdéseket is, hangsúlyozva annak fontosságát, hogy az új Interreg NEXT határokon átnyúló programokat olyan kézzelfogható projektek megvalósítására használják, amelyek hozzájárulnak Ukrajna összeköttetéséhez az Európai Unió régióival, valamint hatékonyabbá teszik az áruk és a gabona szállítását. Emellett a jelentés hangsúlyozza a programok fontosságát a háború utáni újjáépítésben.

A jelentés különösen a Fekete-tenger térségében és a Földközi-tenger medencéjében folytatott együttműködés kihívásaival foglalkozik. Ezek a kihívások olyan kérdéseket foglalnak magukban, mint a regionális fejlesztés, a környezet, a közlekedési infrastruktúra, a migráció és a biztonság. A jelentés kiemeli az Interreg NEXT programok fontosságát mind a migrációs áramlások kezelése, mind az energiabiztonság elérése szempontjából.

Az előadó az adminisztratív és nyelvi akadályokat és a jogi bizonytalanságokat azonosítja a projektek végrehajtásának fő akadályaként. A Földközi-tenger medencéjének számos országában tapasztalható bizonytalan politikai helyzet, az ukrajnai háború és nem utolsósorban a Fekete-tenger jelenlegi biztonsági helyzete egyaránt súlyosbítják az együttműködés előtt álló kihívásokat.

Végül, de nem utolsósorban a **szakpolitikai ajánlások** a projektek közötti nagyobb komplementaritásra és az alapok közötti szinergiákra, valamint az eljárások maximális egyszerűsítésére **összpontosítanak**.

Az előadó úgy véli, hogy az Interreg NEXT programok nemcsak lehetőséget kínálnak arra, hogy hozzájáruljanak a határregiók közötti szilárd együttműködéshez, hanem alkalmasak a mai társadalom előtt álló valódi kihívások kezelésére is, legyen szó akár az ukrajnai háborúról, akár a Földközi-tenger medencéjében felmerülő migrációs kérdésekről.